

Střední škola obchodu,
služeb a podnikání
a Vyšší odborná škola

Kněžskodvorská 33/A, 370 04 České Budějovice

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Hana Boháčová

Datum vytvoření: 23.01.2013

Číslo DUMu: VY_12_INOVACE_20_CJL_L

Ročník: II.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Literatura

Tematický okruh: Romantismus

Téma: K. H. Mácha

Metodický list/anotace:

Informace o autorovi, romantismu, romantickém hrdinovi pro 2. ročník SŠ;
práce s ukázkami z Máje; je možné využít pro žáky 4. ročníku jako opakování k
ústní části maturitní zkoušky.

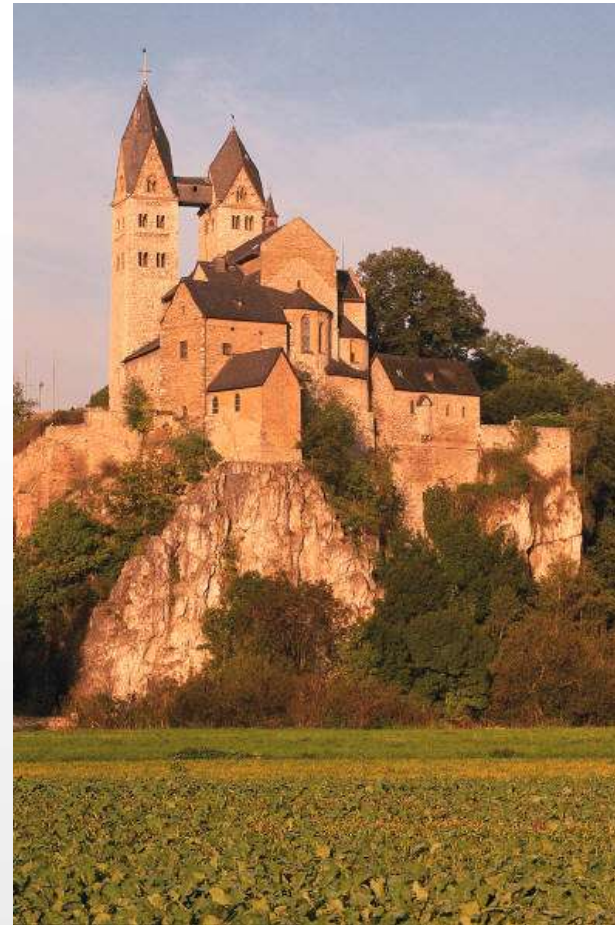
Romantismus v české literatuře

Karel Hynek Mácha

- ▶ Narozen **1810** v **Praze**
- ▶ **Básník, prozaik, ochotník** (jako ochotník se seznámil s Eleonorou Šomkovou - Lori)
- ▶ Nejvýznamnější **představitel českého romantismu**
- ▶ Ovlivněn revolučními názory 30. let
- ▶ Cestoval (většinou pěšky) po hradech a zříceninách v Čechách, podnikl i **cesty** do ciziny (Itálie, Terst, Lublaň)
- ▶ **Četl evropskou literaturu** - Byron, Scott, Goethe
- ▶ Milostný vztah s **Lori** - syn Ludvík se narodil až po jeho smrti
- ▶ **1836** nastupuje jako advokátní praktikant v **Litoměřicích**, v listopadu téhož roku **umírá** (v den plánované svatby s Lori)
- ▶ Roku **1939** po záboru Sudet jeho ostatky manifestačně převezeny do Prahy na **Vyšehradský hřbitov**

Máchova tvorba

- ▶ **Obrazy ze života mého:** povídky s autobiografickými prvky
- ▶ **Pout' krkonošská:** básnická próza s romantickými znaky
- ▶ **Cikáni:** román zobrazující lidi na okraji společnosti
- ▶ **Křivoklad:** 1. část zamýšlené tetralogie Kat - próza založená na protikladech
- ▶ **Máj:** lyricko-epická báseň

Obr. 1

Máj

Úryvek z 1. zpěvu

*„Hrdliččin zval ku lásce hlas,
Kde borový zaváněl háj.
O lásce šeptal tichý mech;
květoucí strom lhal lásky žel,
Svou lásku slavík růži pěl,
růžinu jevil vonný vzdech.
Jezero hladké v křovích stinných
zvučelo temně tajný bol,
břeh je objímal kol a kol;
a slunce jasná světů jiných
bloudila blankytnými pásy,
planoucí tam co slzy lásky.“(1)*

- ▶ Jakou krajinu zde básník vylíčil?
- ▶ Najděte v textu kontrasty.
- ▶ V ukázce je naznačen základní konflikt Viléma a Jarmily. Převyprávějte ho vlastními slovy.

Úryvek ze 3. zpěvu

„Bílé obláčky dálným nebem plynou,
a smutný vězeň takto mluví k nim:
„Vy, jenž dalekosáhlý během svým,
so ramenem tajemným zemi objímáte,
vy hvězdy rozplynulé, stíny modra nebe,
vy truchlenci, jenž rozsmutnivše sebe,
v tiché se slzy celí rozplýváte,
vás já jsem posly volil mezi všemi.
Kudy plynete u dlouhém dálném běhu,
i tam, kde svého naleznete břehu,
tam na své pouti pozdravujte zemi.
Ach zemi krásnou, zemi milovanou,
kolébku mou i hrob můj, matku mou,
vlast' jedinou i v dědictví mi danou,
širou tu zemi, zemi jedinou!“ (2)

Obr. 2

Přečtěte si pozorně ukázkou a řekněte:

- ▶ Jak na vás působí Vilémovo loučení se životem?
Svá tvrzení doložte příklady z textu.

(smutný vězeň, země je kolébkou i hrobem, Vilém by rád žil, miluje svou zem)

- ▶ Jaký je hlavní hrdina? Jak byste ho charakterizovali?

(výjimečný, žije na pokraji společnosti, otcovrah, vůdce loupežníků, nešťastná láska)

- ▶ Co je to „romantický hrdina“? Čím se vyznačuje?
Srovnejte Viléma s dalšími, které znáte.

(Oněgin: zbytečný člověk, nenaplněná láska; Quasimodo: nenaplněná láska, ošklivý, lidé se ho bojí)

Ukázka ze 4. zpěvu (závěr)

Přečtěte si závěr básně a vyhledejte, jakým způsobem se autor ztotožnil s hlavním hrdinou

„Nynější ale čas
Jinošství mého – je, co tato báseň, máj.
Večerní jako máj ve lůně pustých skal;
na tváři lehký smích, hluboký v srdci žal.
Vidíš-li poutníka, an dlouhou lučinou
spěchá ku cíli, než červánky pohynou?
Tohoto poutníka již zrak neuzří tvůj,
jak zajde za onou v obzoru skalinou,
nikdy – ach, nikdy! To budoucí život můj.
Kdo srdci takému utěchy jaké dá?
Bez konce láska je! – **Zklamánat' láska má!**

Je pozdní večer – první máj –
večerní máj – je lásky čas;
hrdliččin zve ku lásce hlas:
„**Hynku! – Viléme!! – Jarmilo!!!**“(3)

Z knihy **Důvěrná zpráva o Karlu Hynku Máchovi**
Přečtěte si ukázkou a pokuste se vysvětlit, proč
Máchu považujeme za **BÁSNÍKA**

„A hlouček lidí doprovázel mrtvého a nikdo z nich netušil, že pochovávají básníka. Jednoho z **největších**, jakého česká země kdy měla. Teprve **příští desetiletí to přesně ukáží.**

Máchovo **dílo** se stalo **základním kamenem** naší **kultury**. I tím, jak **inspirovalo** další generace.

Byl nazván knížetem české poezie.

Desítky knih, stovky studií, článků, statisíce slov.“

(4)

(otevřená otázka)

Citace, zdroje a literatura

- ▶ Obr. 1, Obr.2: Zdroje klipartů: MS Office, Verze : 14.0.6123.5001
- ▶ (4) IVANOV, Miroslav. *Důvěrná zpráva o Karlu Hynku Máchovi*. Praha: Československý spisovatel, 1977.
- ▶ (1)(2)(3) MÁCHA, KAREL HYNEK. *Máj*. Praha: Nakladatelství dětské knihy, 1964.
- ▶ MGR. HÁNOVÁ, Eva a kol. *Odmaturuj z literatury 1*. Brno: Didaktis, spol.s r.o., 2004, ISBN 80-7358016-0.